

Sygn. akt I C 1398/16

WYROK

W IMIENIU RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu I Wydział Cywilny w składzie następującym:
Przewodnicząca: Sędzia SR M. N.

Protokolant: sekr. sąd. Sylwia Domańska

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2016 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z powództwa **Starosty (...) – Powiatowego Urzędu Pracy**

przeciwko **R. W. i D. W.**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża pozwanych obowiązkiem zwrotu stronie powodowej kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1398/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 maja 2016 roku Starosta (...) reprezentowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Z. wystąpił o zasądzenie od R. W. oraz D. W. kwoty 13.301 zł z odsetkami ustawowymi od 25 listopada 2008 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż na podstawie umowy (...) o organizację prac interwencyjnych oraz refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla osób bezrobotnych powyżej 50-ego roku życia, przyznał matce pozwanych T. W. kwotę 10.000 zł jako doposażenie stanowiska pracy oraz kwotę 3.301,31 zł stanowiącą refundację części wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Pozwani są spadkobiercami T. W..

(pozew – k. 2-4)

Pozwany D. W. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego P. W. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie. Wskazał, iż sprawa ta została prawomocnie rozstrzygnięta przez Sąd Rejonowy w Zgierzu sygn.. akt I C 1576/14, w której powództwo zostało oddalone.

(odpowiedź na pozew – k. 41-41v)

Pozwany R. W. przyłączył się do stanowiska ojca P. W. i wniósł o oddalenie powództwa.

(protokół rozprawy – k. 50)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 listopada 2008 r. T. W. zawarła ze Starostą (...) w imieniu którego działał Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Z. umowę numer (...), mocą której Starosta (...) przyznał T. W. kwotę 10.000 zł

na wydatki związane z wyposażeniem lub doposażeniem stanowiska pracy. W § 3 umowy T. W. zobowiązała nawiązać stosunek pracy z bezrobotnym na czas określony 24 miesiące. W przypadku niespełnienia warunków umowy T. W. zobowiązała się do zwrotu wypłaconej refundacji wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości proporcjonalnej do okresu, w którym wskazane warunki nie zostały spełnione oraz kwoty dofinansowania do wyposażenia stanowiska pracy z odsetkami ustawowymi od dnia wypłaty refundacji. Na mocy wskazanej umowy Urząd Pracy przyznał T. W. 10.000 zł tytułem refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia jednego stanowiska pracy dla jednego bezrobotnego oraz łącznie kwotę 3.301,31 zł tytułem refundacji części wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

(bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia umowy – k. 8-10, dyspozycji wypłaty – k. 11, dyspozycji wypłatowych – k. 12-25)

W dniu 6 maja 2010 r. T. W. zmarła.

(bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia odpisu skróconego aktu zgonu – k. 26)

Pismem z dnia 2 lipca 2010 r. Powiatowy Urząd Pracy wezwał P. W. do zwrotu dofinansowania w kwocie 10.000 zł oraz refundacji części wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości 3.301,31 zł w terminie 30 dni od otrzymania wezwania. Zwrot refundacji wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne został wyliczony proporcjonalnie do okresu, w którym nie spełnione zostały warunki umowy. T. W. utrzymała stanowisko i stan zatrudnienia przez okres 14 miesięcy i 27 dni z umówionego okresu 24 miesięcy.

(bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia wezwania – k. 28, notatki urzędowej – k. 29, informacji dotyczącej zwrotu refundacji – k. 30)

Po śmierci T. W. jej działalność gospodarcza została zamknięta.

(przesłuchanie P. W. – k. 50v)

W trakcie trwania związku małżeńskiego w dniu 7 grudnia 2005 r. T. W. wraz z mężem P. W. nabyli nieruchomość położoną w miejscowości J. gmina A. oznaczoną numerami (...) i (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą nr (...).

(bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia aktu notarialnego – k. 35-38)

Działka zabudowana jest budynkiem gospodarczym. P. W. oferował ją do sprzedaży, ale nie było chętnych nabywców.

(przesłuchanie P. W. – k. 50v)

Postanowieniem z dnia 14 marca 2011 r. wydanym w sprawie I Ns 125/11 Sąd Rejonowy w Zgierzu stwierdził, że spadek po T. W. na podstawie ustawy nabyli synowie: R. W. oraz D. W. po 1/2 części spadku każdy z nich.

(bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia postanowienia – k. 27, postanowienie – k. 11 załączonych akt I Ns 125/11)

Pismem z dnia P. W., działając w imieniu synów, wniósł o umorzenie zadłużenia. Uchwałą numer (...) z dnia 25 kwietnia 2013 r. Powiatowa (...) Zatrudnienia w Z. negatywnie zaopiniowała powyższy wniosek. W piśmie z dnia 8 września 2014 r. Powiatowa (...) Zatrudnienia wskazała, iż nie zachodzi w niniejszej sprawie żaden przypadek przewidziany w art. 76 ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

(bezsporne, nadto poświadczona za zgodność kopia wniosku – k. 31, uchwały – k. 32, pisma – k. 33-34)

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie I C 1576/14 Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił powództwo Skarbu Państwa – Starosty (...) przeciwko D. W. i R. W. o zapłatę kwoty 13.301,31 zł tytułem zwrotu dofinansowania oraz refundacji części wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne z uwagi na brak legitymacji procesowej czynnej. Sąd Okręgowy – odwoławczy oddalił apelację w sprawie III Ca 721/15w przedmiotowej sprawie.

(bezsporne, nadto wyrok Sądu Rejonowego wraz z uzasadnieniem – k. 92, k. 94-97, wyrok Sądu Okręgowego z dnia 8 września 2015 r. wraz z uzasadnieniem – k. 128-134 załączonych akt I C 1576/14)

P. W. przeszedł zawal. Pracuje na ¼ etatu, zarabiając 460 zł brutto. Ma na utrzymaniu syna D. W., który otrzymuje rentę po matce w kwocie 769 zł. Otrzymuje ponadto 180 zł z MOPS, 130 zł zasiłku rodzinnego oraz 500 zł w ramach Programu 500 +. Po śmierci T. W. pozostały do spłacenia długi w kwocie ok. 12.000 zł.

(przesłuchanie P. W. – k. 50v)

R. W. jest bezrobotny bez prawa do zasiłku. Utrzymuje się z pomocy społecznej.

(przesłuchanie pozwanego R. W. – k. 50v)

Przedmiotowy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego materiału dowodowego, który uznał za wiarygodny, a który nie był kwestionowany przez pozwanych .

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Nie ulega wątpliwości, iż w niniejszej sprawie pozwani, jako spadkobiercy T. W., ponoszą odpowiedzialność za długi spadkodawczyni. Kwestią mającą zasadnicze znaczenie był jednakże charakter długu dochodzonego przez powoda, na który składa się przyznane T. W. dofinansowanie do zorganizowania miejsca pracy oraz częściowa refundacja wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionego pracownika zgodnie z umową z dnia 3 listopada 2008 r. numer (...). T. W.

przez prawie 15 miesięcy wywiązywała się z warunków przedmiotowej umowy aż do swojej śmierci 6 maja 2010 r. Dotrzymanie umowy wymagało zatrudnienia przez kolejne 9 miesięcy. Wyłączną przyczyną powstania zadłużenia w niniejszej sprawie była zatem śmierć T. W., co spowodowało zamknięcie prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Przyczyna powstania zadłużenia była zatem niezależna od spadkodawczyni. Sytuacja ta ma zatem charakter wyjątkowy przemawiający za odwołaniem się do klauzul generalnych współzycia społecznego.

Klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współzycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiągających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeśli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące (summum ius summa iniuria), nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie. Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie powództwa prowadziłoby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych (wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2015 r., II CSK 555/14).

W aktualnym orzecznictwie podkreśla się, iż nie jest wymagane wskazanie konkretnej zasady współzycia społecznego, jaka została naruszona. W wyroku z dnia 4 października 2001 r., I CKN 458/00 (niepubl.) Sąd Najwyższy trafnie przyjął, że w art. 5 następuje

w istocie odesłanie do zasad słuszności, dobrej wiary w znaczeniu obiektywnym czy też zasad uczciwości obowiązujących w stosunkach cywilnoprawnych. W wyroku z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 1756/00 (niepubl.) podkreślił zaś, że treść zasad współzycia społecznego

nie jest zdefiniowana (por. Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 6 stycznia 2009 r., I PK 18/08, OSN 2010, nr 13-14, poz. 156 i z dnia 16 czerwca 2009 r., I CSK 522/08, niepubl.)

Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 22 września 1972 r. (zasada prawna, III PZP 12/72, OSNC 1973/2/22) przesądził, iż odpowiedzialność spadkobiercy za dług spadkowy, wynikająca z prostego przyjęcia spadku, nie podlega ograniczeniu z tej tylko przyczyny, że jest to dług ze stosunku pracy lub że spadkobiercą jest pracownik. Jednakże odpowiedzialność taka w szczególnie wyjątkowych wypadkach podlega ograniczeniu

lub nawet wyłączeniu, jeżeli przemawiają za tym zasady współzycia społecznego. Przesłanką pozytywną jest niewątpliwie szczególnie wyjątkowość sytuacji dotyczącej spadkobiercy, natomiast do przesłanek negatywnych, tj. wyłączających stosowanie art. 5 k.c., zaliczyć należy możliwość wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności środkami przewidzianymi przez prawo albo naganność postępowania spadkobiercy, kolidującą z zasadami współzycia społecznego. Sąd Najwyższy podkreślił, iż sąd z urzędu dokonuje oceny, czy działanie uprawnionej jednostki jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r. IV CSK 660/12, Lex nr 1365725).

W stanie faktycznym niniejszej sprawy T. W. wywiązała się z umowy zawartej ze Starostą (...) w przeważającym zakresie. Wszystko wskazuje na to,

że gdyby nie jej śmierć, dalej wywiązywałaby się z warunków przedmiotowej umowy. (...) spadkodawczyni R. W. i D. W. odziedziczyli powstały

z powyższej umowy dług. Małoletni D. W. mieszka z ojcem P. W., który po zawale pracuje na 1/4 etatu, zarabiając 460 zł brutto. D. W. otrzymuje rentę po matce w kwocie 769 zł. Rodzina korzysta z pomocy MOPS w kwocie 180 zł, zasiłku rodzinnego w wysokości 130 zł oraz 500 zł w ramach programu 500+. R. W. utrzymuje się z pomocy społecznej. Jest bezrobotny bez prawa do zasiłku. Pozwani posiadają również udział po matce w nieruchomości położonej w miejscowości J. gmina A. oznaczoną numerami (...) i (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą nr (...). Nieruchomość ta jest jednak obciążona hipoteką wobec zadłużeń czynszowych. Dlatego pomimo oferowania jej do sprzedaży, nie udało się jej zbyć z uwagi między innymi na brak nabywców. W tej sytuacji obciążenie pozwanych obowiązkiem zwrotu powstałego zadłużenia godziłoby w zasady współzycia społecznego i poczucie sprawiedliwości. Możliwość nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie zwalniała przy tym Sądu od dokonania oceny roszczenia w świetle zasad współzycia społecznego. Nabycie spadku z dobrodziejstwem inwentarza ogranicza bowiem jedynie odpowiedzialność za długi spadkobiercy do stanu czynnego spadku. Nie zwalnia natomiast spadkobierców z obowiązku spłaty długów spadkobiercy.

Sąd nie obciążył pozwanych kosztami procesu stosownie do treści art. 98 § 1 k.p.c.

W tym stanie faktycznym należało orzec jak w sentencji.